

Slivníčan

Číslo 1
Apríl 2012

obecný informačný spravodaj

Obecný úrad Slivník, tel.: 056/679 13 09, fax: 056/668 72 80, mobil: 0911 262 987, 0915 856 734,
slivnik@slivnik.sk, kralovsky@slivnik.sk, www.slivnik.sk

*K novej jari veľa sily, aby ste Vy dlho žili.
Na Veľkú noc veľa vody, spokojnosti a pohody.*

*Korbáč, voľu, kráslic moc,
nech prinesie Veľká noc.
Ľastie, zdravie, smiechu veľa,
úprimne Vám všetkým žela*

*Vladimír Kráľovský, starosta obce
a poslanci Obecného zastupiteľstva*

Veľkonočný príbeh

Jeden starý kňaz prišiel raz v jedno veľkonočné nedeľné ráno do kostola a doniesol so sebou hrdzavú, skrivenú starú vtáčiu kletku, ktorú položil vedľa oltára. Viacerí ľudia v údive nadvihli obočie, keď prehovoril: „Včera som sa prechádzal po meste a uvidel oproti chlapca, ktorý niesol túto kletku. Boli v nej tri malé vtáčiky, trasúce sa chladom a strachom. Zastavil som ho a spýtal sa: "Čo to tam máš, synak?" "Len pár starých vtákov," odpovedal. "Čo chceš s nimi robiť?", spýtal som sa. "Zobrať ich domov a hrať sa s nimi," odpovedal. "Budem ich dráždiť, aby sa pobili. Stavím sa, že sa, že to bude zábavné." "Ale skôr či neskôr ich budeš mať dosť a prestane ťa to baviť. Čo urobíš potom?" "Ale mám aj zopár mačiek," povedalo malé chlapčisko. „Radi si na nich pochutia.“ Keď som na moment onemel, zašepkal som "Koľko chceš za tie vtáky, synak?" „Čoo??!!!“ „A na čo by vám boli, pán farár? Sú to len obyčajné vtáky z poľa. Ani nespievajú - a vôbec nie sú pekné!“ "Koľko?" Znovu som sa spýtal. Chlapec si ma premeral, akoby som bol bláznivý, a povedal: "1000,- korún!" /33,- €:/Siahol som do vrečka a odpočítal peniaze. Na konci ale je, kde bol strom, som kletku otvoril a klopaním na mriežku kletky presvedčil vtáčiky, aby vyleteli. To vysvetľuje prítomnosť kletky v kostole. V týchto prípadoch by sme sa mali riadiť učením Pána Ježiša Krista: Jedného dňa sa rozprával Ježiš s Diablom. Diabol sa práve vrátil z rajskej záhrady a škodoradostne sa chválil: "Nuž, Pane, práve som nachytil plný svet ľudí. Nastavil som pascu, starú návnadu, vedel som, že neodolajú. Mám ich všetkých!" "Čo s nimi budeš robiť?", spýtal sa Ježiš. Diabol odpovedal: "Chaa, budem sa

zabávať! Budem ich učiť, ako sa sobášiť a rozvádzať, ako sa majú nenávidieť a škodiť si, naučím ich piť a fajčiť a preklínať. Naučím ich, ako vynájsť pušky a bomby a navzájom sa zabíjať. Už sa teším na tú zábavu!" "A čo urobíš potom?" spýtal sa Ježiš. "Zatratím ich!" hrdlo sa vypol Diabol. "Koľko za nich chceš?", spýtal sa Ježiš. "Hádam by si tých ľudí nechcel?! Niet v nich ani štipky dobra. Keď si ich vezmeš, budú ťa len nenávidieť. Naplujú na teba, budú ťa preklínať a zabijú ťa! Určite ich nechceš!" "Čo za nich chceš?", opäť sa opýtal. Diabol pozrel na Ježiša a zaškeril sa: "Každú Tvoju slzu a všetku Tvoju krv!" Ježiš povedal: "Máš ich!" - a zaplatil....

Veľká noc

Veľká noc alebo **Veľkonočné sviatky** alebo **Pascha** (novogr. πάσχα – pascha, z נֹחַ – pesach) je najvýznamnejší kresťanský sviatok, ktorý pripadá na marec alebo apríl. Veľká noc je pre kresťanov oslavou zmŕtvychvstania (resp. vzkriesenia) Ježiša Krista po jeho smrti na kríži. Udalosti Veľkej noci a ich interpretácia úzko súvisia s významným židovským sviatkom Pesach, ktorý sa slávi zhruba v rovnakej dobe. V prostredí gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi sa pre tento sviatok používa takmer výlučne názov Pascha. Kresťanské oslavy Veľkej noci sa v Novom zákone nespomínajú, najstarším svedectvom o Veľkej noci je Veľkonočný preslov Melita zo Sárd z 2. storočia. Oslavy Veľkej noci sa teda v cirkvi objavili veľmi skoro.

Vysvetlenie pôvodu názvu „veľká“ treba hľadať v časoch židovského otroctva v starovekom Egypte. Faraón nebol ochotný prepustiť svojich izraelských otrokov, a preto Boh trestal krajinu desiatimi ranami. Až po poslednej z nich, keď zomreli všetky prvorodené egyptské deti, faraón prepustil zotročený ľud. Židov, ktorí pomazali veraje svojich dverí krvou baránka, sa táto pohroma netýkala a anjel smrti ich obišiel. Baránok je preto symbolom Ježiša Krista, ktorého krv nás všetkých zachránila od večného zatratenia. Ako sa ďalej uvádza v Biblii, po vyslobodení z Egypta previedol Boh ľud na čele s Mojžišom cez Červené more, ktoré rozdelil a vysušil. Tu niektorí hľadajú pôvod tradičného židovského názvu pre Veľkú noc: pásach – prechod. Iní slovo pásach vysvetľujú ako obídenie, vyhnutie sa, a vzťahujú ho na anjela smrti, ktorý obchádzal domy potreté krvou. Obídenie aj prechod predstavujú veľké Božie skutky, ktoré urobil počas jednej noci pre svoj ľud, a preto každoročnú spomienku na tento deň Izraeliti nazvali Veľkou nocou.

Symbolika prechodu z otroctva do slobody sa preniesla aj do kresťanstva ako prechod z hriechu do života v Božej milosti, ktorý zabezpečil Ježiš Kristus svojou smrťou a zmŕtvychvstaním.

Veľkonočné oslavy sa podľa regiónov líšia. Pretože sa časovo zhruba prekrývajú s pohanskými oslavami príchodu jari, ľudové tradície prevzali z predkresťanských dôb mnoho zvykov a obyčajov.

Veľkonočný pondelok

Veľkonočný pondelok alebo **Svetlý pondelok** alebo **Pondelok Paschy** je deň, ktorý nasleduje po nedeli Zmŕtvychvstania. Je to druhý deň Svetlého týždňa, resp. veľkonočnej oktávy. V ľudovej sfére je spojený s rôznymi tradíciami a zvykmi, ktoré sa zaraďujú medzi prechodové rituály končiace sa zimou a nastávajúcej jari. Táto nekresťanská prax bola v priebehu dejín v rôznych kultúrach teologizovaná a zaradená do kresťanského rámca.

V gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku sa na Svetlý pondelok po liturgii svätého Jána Zlatoústeho a myrovaní koná slávnostný sprievod okolo chrámu, pri ktorom sa na štyri svetové strany čítajú evanjeliá od všetkých štyroch evanjelistov o vzkriesení Ježiša Krista, čo symbolizuje ohlasovanie radostnej zvesti (evanjelia) celému svetu. V gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku je Svetlý pondelok (Pondelok Paschy) prikázaným sviatkom.

Zvyky a obyčaje

Počas dlhých zimných večerov v minulosti bolo zaužívaným zvykom, že sa dievky podľa veku „vrstovnice“ schádzali vo vrstve na priadkach. Schádzali sa od Všetkých svätých na začiatku novembra až do Fašiangov, v niektorom dome v dedine, zväčša tam, kde bývala vdova. Na začiatku si zložili peniaze na svetlo, na drevo a gazdinej na hrnček, z ktorého budú piť vodu. Polienka na oheň vzali zvyčajne aj cestou na priadky z niektorého dvora. Platila dohoda, že každý štvrtok priadli alebo vyšivali pre gazdinú, čím sa jej odmenili za izbu. Do vrstvy chodili aj chlapci pohrať sa s dievkami a tiež to bola príležitosť ako si dievča našlo ženícha a chlapec nevestu. Pred Vianocami sa vypriadala noc. Každá dievka doniesla koláč a mládenci pálenku. Potom sa spievalo a tancovalo až do rána. Pre určité dni platil zákaz pradenia. Najčastejšie hry vo vrstve: Visím, lebo musím, Vijem, veniec, vijem, Sudy váľať, Soľ vážiť. Vrstva zanikla v päťdesiatych rokoch minulého storočia.

Veľkonočné zvyky

Na Veľký piatok ľudia, ktorí trpeli chorobami a rôznymi neduhmi, chodili sa zavčasu ráno umývať do potoka. Voda v potoku vraj mala zázračnú silu a pôsobila na rany. Účinok mala len vtedy, keď sa chorý umýval tak zavčasu, kým nepreletel ponad vodu vtáčik. Podľa cirkevného zvyku, zvony, ktoré zaviazali na Zelený štvrtok - rozviazali na Bielu sobotu dopoludnia o desiatej hodine. Keď zvony pustili, všetci ľudia utekali na potok poumývať sa, aby boli bystrí a svieži. Na potoku sa oblievali a to už bola predohra Veľkonočnej oblievačky. Veľkonočná oblievačka bola v minulosti veľmi krutá. Parobci dievky zobrali k studni, alebo ku Hronu a tam dostali svoje.

Vynášanie moreny

Tento zvyk zachovávali tiež dievky vo vrstve. Morena - Marejna - bohyňa Zimy. Vynášali ju dievky na „pol pôstu“ (asi v marci). Dievky niesli figurínu ženy na palici oblečenú v závadskom kroji. Mládenci hádzali za ňou snehové gule - akt vynášania zimy. Starí ľudia tvrdili, že raz zabudli Marejnu vyniesť a zima nie a nie odísť. Museli tak urobiť začiatkom leta.

Veľkonočné tradície aj spoza hraníc

Pôvod veľkonočných sviatkov je v kresťanstve odvodený od „Veľkej noci“ zo soboty na nedeľu, kedy vstal z mŕtvych Ježiš Kristus. Veľkonočné tradície sú nesmierne bohaté, ale aj rôznorodé, sú oslavou jari, zobúdzania prírody zo zimného spánku a zrodu nového života. Najtypickejšiu tradíciu v našich zemepisných šírkach predstavuje upratovanie príbytkov, vyhánanie zlých síl a veľkonočná výzdoba, čím sa naše domácnosti rozžiaria pestrými jarnými farbami a typickými dekoráciami, medzi ktorými kralujú maľované kraslice. Veľká noc sa oslavuje po celom svete, ale takmer v každej krajine sa jej tradície líšia. Pre kresťanov sú však jedným z najvýznamnejších sviatkov roka, veriaci sa schádzajú v kostoloch, aby si pripomenuli Kristovo ukrižovanie i vzkriesenie a uctili si jeho posolstvo.

Slovensko

Veľkonočné sviatky na Slovensku začínajú pre veriacich kresťanov už na Zelený štvrtok. Na Veľký piatok si pripomínajú ukrižovanie Ježiša Krista a celý deň sa postia. Bielu sobotu sa skončí 40-dňový pôst a veľkonočnou vigíliou sa začína oslava Kristovho zmŕtvychvstania. To znamená, že v sobotu večer sa konajú v kostoloch pobožnosti, pozostávajú z obradu svetla – požehnanie veľkonočného ohňa a sviece, tzv. paškálu. Pobožnosti vyvrcholia slávnosťou vzkriesenia a na kostoloch sa opäť rozozvučia zvony. Veľkonočná nedeľa je prakticky ústredným sviatkom Veľkej noci, pretože je oslavou zmŕtvychvstania Ježiša Krista. Vo väčšine slovenských domácností preto vládne slávnostná atmosféra, ktorej súčasťou je po pôstnom období bohatšie a pestré menu. Zvyčajne sa podávajú rezne alebo údené mäso so zemiakovým majonézovým šalátom, studené obložené misy a chlebíčky, ale aj zákusky a koláče, medzi ktorými nechýba ani veľkonočný baránok. Veľká noc vrcholí v pondelok tradičnou oblievačkou a šibaním dievčat a žien. Tieto tradície sa na Slovensku ešte stále dodržiavajú v závislosti od jednotlivých regiónov.

Maďarsko

V minulosti sa v Maďarsku na veľkonočné sviatky hádzali mladé dievčatá do rybníkov. Dnes ich chlapci polievajú väčšinou voňavkami, čo teda nie je oproti čistej, i keď studenej, vode žiadna výhra, ale asi je to pohodlnejšie. Za odmenu dostanú buď peniaze alebo veľkonočné vajíčko (podobne ako na Slovensku alebo v Čechách), ale s

typickým vzorom červených kvetov na bielom podklade. V maďarských rodinách sa počas sviatkov radi stretávajú pri spoločnom slávnostnom stole a hostia sa šunkou, koláčmi i pálenkou. Najobľúbenejšími dobrotami sú sladké orechové a makové koláče a veľkonočná brioška.

Rakúsko

Na Veľkú noc u našich rakúskych susedov vôbec nepoznajú oblievačku ani šibačku, ale je zvykom, že rodičia poschovávajú v dome alebo záhrade maľované a čokoládové vajíčka, ktoré potom deti hľadajú a veľkonočný zajačik Osterhase nosí dokonca darčeky. V Rakúsku k veľkonočným jedlám patrí jahňacina, dusená šunka, vajíčka a chren. Typické sú tiež kysnuté koláče so škoricou a hrozičkami. Zvykom je, že krstní rodičia dávajú svojim krstniatkam praclíky.

Taliansko

V Taliansku počas tzv. svätého týždňa veriaci poriadajú procesie, ktorými si pripomínajú udalosti okolo Ježišovho ukrižovania a zmŕtvychvstania. Veľkonočné menu obsahuje veľa jahňaciny a vajíčka. Dôležitú úlohu však na sviatočných stoloch hrajú sladké jedlá, napr. buchta zvaná Colomba, ale aj čokoládové vajíčka.

Grécko

V Grécku sa počas Veľkonočnej nedele konajú vidiecke hostiny, na ktorých nechýba grilovaná jahňacina, vajíčka, chlieb, šaláty a koláče. Všetko je prestreté na dlhých stoloch a k dispozícii každému, kto má chuť. Po celý deň nosia ľudia so sebou kraslice a keď stretnú známych, tak si s nimi „fuknú“ a pritom povedia: „Kristus vstal z mŕtvych“. Gréci jedia okrúhly plochý bochník, na ktorom je kríž a na červeno zafarbené vajíčka.

Anglicko

Oslavy Veľkej noci v Anglicku sú oproti našim úplne iné a prípravy i zvyky záležia na jednotlivých rodinách. Veriace rodiny dodržiavajú pôst a chodia do kostola, najmä na veľkonočnú nedeľu. V pondelok sa však toho už veľa nekoná. Maľovanie vajíčok tu síce nie je tradíciou, ale sem-tam sa tento zvyk objaví. Angličania vôbec nepoznajú pletenie korbáčkov, viazanie stužiek a chodenie chlapcov šibať dievčatá po domácnostiach. Márne by ste tu hľadali aj veľkonočného barančeka, zato zajačik nadeľuje deťom čokoládové vajíčka, dobroty a hračky, ale musia ich nájsť, pretože sú schované v dome alebo v záhrade.

Uplet'ite si vlastný korbáč

Na pletenie korbáča je najvhodnejšia vrba biela, ktorá rastie pozdĺž vodných tokov. Môže sa použiť prútie aj z inej vrby, ale neodporúča sa použiť prútie z vrby smútočnej, ktoré je príliš mäkké a po uschnutí veľmi krehké. Najvhodnejšia doba na rezanie prútia je od konca novembra do konca februára. Keď budeme zbierať prútie neskôr, musíme ho očistiť od výhonkov a lístkov až do hladka. Kvalitu prútia si overíme tak, že prút prehne cez ukazovák a ohneme ho do pravého uhla. Prúty, ktoré ohnutie nevydržia, sú pre výrobu korbáča nevhodné. Prúty režeme ostrým nožom alebo záhradníckymi nožnicami.

Vyberieme si 8 hrubších, silných prútov bez postranných vetvičiek a 1 tenký prútik na zviazanie. Môžeme si do rezervy vziať ešte niekoľko prútov pre prípad, že by sa nám zlomili. Dĺžka prútov by mala byť tak 1 meter. Vždy počítajte, že upletený korbáč bude o pätinu až štvrtinu kratší. Pred vlastným pletením ponoríme prúty do studenej vody, najlepšie cez noc. Položíme ich napríklad do vane a zaťažíme tak, aby boli úplne ponorené.

Postup pletenia:

1. Pripravíme si 8 približne rovnako hrubých vrbových prútov, 1 tenký prútik na uviazanie konca korbáča a šnúrkou na uviazanie druhého konca.

2. 8 prútov vezmeme do ruky, na konci vytvoríme okrúhly zväzok. Tenký prútik vsunieme do stredu medzi ne, asi 10 cm od okraja a omotáme rukoväť korbáča až ku koncu. Poriadne uťahujeme. Koniec prútika zatiahneme medzi prúty a odstrihneme.

3. Korbáč si vložíme koncom medzi kolená, aby sa nám dobre uťahovalo a zväzok prútov rozdelíme na dve časti: 4 vľavo a 4 vpravo.

4. Pletieme nasledovne: Vonkajší prút zľava (prút č. 1) prevlečieme vrchom do stredu medzi prúty vpravo (medzi prúty č. 6 a č. 7), potom prút vrátime spodkom na kraj ľavej skupiny prútov (medzi prúty č. 4 a č. 5). Vonkajší prút sprava (prút č. 8) prevlečieme vrchom medzi prúty vľavo (medzi prúty č. 3 a č. 4), potom prút vrátime spodkom na kraj pravej skupiny (medzi prúty č. 1 a č. 5). Tento postup opakujeme ďalej striedavo z ľavej a pravej strany – opakujeme až do konca. Neustále uťahujeme. Ak pletieme správne, mala by nám vychádzať osnova.

5. Na konci zviažeme prúty šnúrkou, ozdobíme mašľou a môžeme ísť šibať! :)

... z veľ'konočných receptov ...

ASPIK

SUROVINY: vajec uvarených natvrdo, 3 nakladané sladkokyslé uhorky, 1 kapia nakladaná v oleji, 1 cibuľa, 1,5 dcl vody, 15 g želatíny, 1 lyžica octu, soľ, mleté čierne korenie, 1 lyžica horčice, 250 g majonézy

POSTUP: Uvarené vajcia, uhorky, kapiu a cibuľu pokrájame na kocky a vložíme do väčšej misy. Vo vode rozmiešame želatínu podľa návodu od výrobcu, zohrejeme, pridáme ocot a necháme trochu vychladnúť. Vylejeme do misy s pokrývanými surovinami, osolíme, okoreníme, pridáme horčicu, majonézu, premiešame a vylejeme do studenou vodou vypláchnutej formy. Na chladnom mieste necháme aspick stuhnúť.

Pestrá roláda

SUROVINY: 6 vajec, 1 lyžica hladkej múky, 1 dcl mlieka, 30 g masla, 3 plátky šunky, 8 kyslých uhoriek, paradajka, mleté čierne korenie, soľ

POSTUP: Vajcia vyšľaháme, okoreníme a osolíme. Pridáme múku i mlieko a vypracujeme na redšie cesto. Vo väčšej panvici rozpustíme

maslo a upečieme omeletu. Po vychladnutí ju preložíme na alobal. Uhorky a paradajku pokrájame na tenké pásiky. Omeletu obložíme plátkami šunky a pokrývanou zeleninou. Pomocou alobalu omeletu zrolujeme a dve hodiny necháme chlaďť. Potom ju nakrájame ako roládu a podávame napríklad s hlávkovým šalátom.

Syrová Roláda

SUROVINY:

ROLÁDA: 400 g ementálskeho syra, 160 g šunky

NÁTIERKA: 1 tavený syr Lunex alebo syrokrem, 160 g diétnej salámy, 2 vajcia, pažitka, 100 g masla

POSTUP: Ementálsky syr ponoríme do horúcej vody až do zmäknutia, potom ho rozvalkáme na doske a na alobale na hrúbku asi 3 mm. Na plát syra poukladáme šunku nakrájanú na malé kocky a potrieme nátierkou, ktorú pripravíme zmiešaním taveného syra so zmäknutým maslom, nadrobno pokrývanou salámou, natvrdo uvarenými vajcami a posekanou pažitkou. Takto pripravený plát stočíme do rolády a v alobale zabalený necháme v chladničke stuhnúť.

Veľ'konočné pranostiky

Ak je Zelený štvrtok biely, bude teplé leto.

Saď zemiaky na Zelený štvrtok, v jeseni sa potešíš!

Ak na Veľký piatok prší, dúfaj v dobrú úrodu.

Keď na Veľký piatok hrní, na poli sa urodí.

Keď je na Veľký piatok mráz, býva veľa hribov.

Ak prší na Bielu sobotu, bude málo čerešní.

Ak prší do Božieho hrobu, bude smädný rok.

Veľ'konočné dažde suchý rok zvestujú.

Pekná a jasná Veľká noc znamená bohatú úrodu.

Veľ'konočné jasno - bude lacné maslo.

Jasné počasie cez Veľkú noc - cez Letnice (svätodušné sviatky) bude leto.

Veľ'konoce krásne, úrodu nám dajú, ak slniečko hasne, lúky sucho majú.

Keď cez Veľ'konočnú nedeľu prší, každý pondelok až do svätého Ducha čakaj dážď.

